

Beleids- en begrotingstoelichting

Plattelandsbeleid

Begrotingsuitvoering 2025

INHOUDSTAFEL.....	1
INLEIDING DOOR DE MINISTER	2
SAMENVATTING.....	2
1 STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN.....	3
1.1 SD 1. WE LATEN HET VLAAMSE PLATTELAND EN ZIJN GEMEENSCHAPPEN BLOEIEN DOOR EEN GEÏNTEGREERD PLATTELANDSBELEID UIT TE BOUWEN	3
1.1.1 OD 1. WE MAKEN WERK VAN EEN PLATTELANDSSTRATEGIE ALS KADER VOOR EEN STRUCTUREEL EN GEÏNTEGREERD PLATTELANDSBELEID	3
1.1.2 OD 2. WE BETREKKEN DE PLATTELANDSGEMEENSCHAPPEN BIJ HET BELEID	4
1.1.3 OD 3. WE ALIGNEREN HET VLAAMS EN HET EUROPEES PLATTELANDSBELEID	4
1.2 SD 2. MET EEN STERK PLATTELANDSBELEID GEVEN WE RICHTING AAN COMPLEMENTAIRE, TRANSVERSALE UITDAGINGEN EN DRAGEN BIJ AAN DE UITVOERING ERVAN	4
1.2.1 OD 1. HET VEERKRACHTIGE PLATTELAND: WE MAKEN ONZE LANDSCHAPPEN KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS MET GROENBLAUWE DOORADERING	4
1.2.2 OD 2. HET PRODUCTIEVE PLATTELAND: DOOR LOKALE BESTUREN TE ONDERSTEUNEN BIJ DE UITBOUW VAN EEN LOKAAL VOEDSELBELEID DRAGEN WE BIJ AAN DE TRANSITIE VAN HET VOEDSELSYSTEEM	5
1.2.3 OD 2.3: HET LEVENDIGE PLATTELAND: WE ACTIVEREN LOKALE GEMEENSCHAPPEN ALS GANGMAKERS VOOR DE MAATSCHAPPELIJKE TRANSITIES	5

INLEIDING DOOR DE MINISTER

Na de start van mijn mandaat als minister bevoegd voor plattelandsbeleid in 2024 met de opmaak van de beleidsnota, ben ik in 2025 aan de slag gegaan met de beleidsmaatregelen en -instrumenten om het platteland te versterken. Het jaar 2025 betekende de start van het traject naar het Vlaamse plattelandspact. Met het Plattelandspact bouwen we aan een platteland met toekomst. Via een plattelandsbevraging kregen burgers alvast de kans om hun prioriteiten en hun visie te geven over de toekomst van het plattelandsbeleid in Vlaanderen. Ook vonden er toekomstateliers in elke provincie plaats. Enkel door een geïntegreerd en gedragen engagement kunnen we het Vlaamse platteland veerkrachtiger, duurzamer en meer verbonden maken.

Daarnaast zette ik in op concrete realisaties op het terrein, onder meer via de opstart van Local4Food, het houtkantenplan en de oproep volkstuinen. De projecten dragen bij tot onder andere de versterking van de lokale voedselketen, meer biodiversiteit en een verbinding tussen burgers die op het platteland wonen.

In deze beleids- en begrotingstoelichting kan u een weerslag lezen van alle realisaties in 2025.

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting blikt terug op de beleids- en begrotingsprestaties van 2025 voor het beleidsveld plattelandsbeleid. Het jaar 2025 stond hoofdzakelijk in het teken van de ontwikkeling van het Vlaams plattelandspact. Met een kick-off op 27 maart zijn we een participatief traject gestart voor de opmaak van het pact. Via toekomstateliers, een online bevraging en hoorzittingen in de commissie landbouw en plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement verzamelden we de noden en de toekomstvisie van de plattelandsector. Hiermee leggen we in 2026 de basis voor een sterk plattelandspact.

Ook op vlak van plattelandsontwikkeling via het GLB was 2025 een cruciaal jaar. Het was namelijk het laatste jaar waarin de toegekende subsidies binnen PDPOIII konden worden uitbetaald alsook het eerste budgetjaar waarin budgetten voor het lopende GLB konden worden uitbetaald. Alle gedeclareerde subsidies werden tijdig uitbetaald, goed voor bijna 17,5 miljoen EUR investeringen in het platteland.

Daarnaast ondernam ik enkele concrete initiatieven om de leefbaarheid van het platteland te versterken. Samen met collega Brouns startte ik Local4Food, een initiatief om gemeenten te ondersteunen bij een lokaal voedselbeleid en zo stad en platteland via voedsel meer te verbinden. Ik keurde ook 29 volkstuinprojecten goed om de sociale cohesie in buurten te versterken. Via de oproep houtkanten stimuleren we de aanleg van 23 km houtkanten. Samen met de Koning Boudewijnstichting lanceerde ik de oproep dorpshuizen, gericht op het versterken van de werking en het bereik van deze ontmoetingsplekken.

1 STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1.1 SD 1. WE LATEN HET VLAAMSE PLATTELAND EN ZIJN GEMEENSCHAPPEN BLOEIEN DOOR EEN GEÏNTEGREERD PLATTELANDSBELEID UIT TE BOUWEN

1.1.1 OD 1. WE MAKEN WERK VAN EEN PLATTELANDSSTRATEGIE ALS KADER VOOR EEN STRUCTUREEL EN GEÏNTEGREERD PLATTELANDSBELEID

Op 27 maart zijn we het traject voor de opmaak van de Vlaamse plattelandsstrategie gestart met een kick-off op 27 maart 2025. In het voorjaar 2025 organiseerden we 5 toekomstateliers waarin de 5 facetten van een geïntegreerd plattelandbeleid behandeld werden: gemeenschapsvorming, open ruimte, woonomgeving, economische bedrijvigheid en bestuurskracht. Meer dan 200 deelnemers namen deel. Tegelijkertijd hielden we een online bevraging om input voor de plattelandsvisie te verzamelen. Een laatste stap in het verzamelen van input voor de plattelandsstrategie waren de hoorzittingen in de commissie landbouw en plattelandbeleid van het Vlaams Parlement waarbij verschillende plattelandsectoractoren gehoord werden en hun visie op het platteland van de toekomst konden meegeven. Op basis van deze bouwstenen maakten we een plattelandsvisie 2050 op die de basis vormt voor het politieke besluitvormingsproces rond het plattelandspact in 2026.

Omdat een structureel en geïntegreerd plattelandbeleid enkel werkt wanneer de voltalige Vlaamse Regering er haar schouders onder zet, heb ik de aanpak meegedeeld aan de Vlaamse Regering.

We startten met het onderzoek naar de mogelijkheid voor het implementeren van een plattelandstoets in Vlaanderen. In eerste instantie hebben we input gegeven voor het standpunt n.a.v. de bespreking van de plattelandstoets in de EU landbouwraad in februari 2025. Dit standpunt steunt de verdere invoering en verbetering van de plattelandstoets in Europa. Daarnaast hebben we een onderzoeksoopdracht gegund aan UAntwerpen en UGent om te onderzoeken hoe een methodiek voor plattelandstoetsing in Vlaanderen er zou kunnen uitzien.

1.1.2 OD 2. WE BETREKKEN DE PLATTELANDSGEMEENSCHAPPEN BIJ HET BELEID

Via de toekomstateliers en de plattelandsbevraging in het kader van het plattelandspact hebben we de stem van de plattelandsgemeenschap gehoord en gebruikt als basis voor het opmaken van de toekomstvisie. We hebben ingezet op het versterken van lokale besturen en plattelandsactoren onder meer via de organisatie van 2 LEADER-dagen. Via een toelage aan de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen van 75.000 EUR, versterken we de werking van dorpsraden en andere participatieve, lokale structuren en ondersteunen we de plattelandsgemeenten in het uitbouwen van een lokaal participatiebeleid.

1.1.3 OD 3. WE ALIGNEREN HET VLAAMS EN HET EUROPEES PLATTELANDSBELEID

In uitvoering van het GLB strategisch plan investeerden we via het LEADER-programma in 2025 7,48 miljoen EUR in het Vlaamse platteland. In afronding van het PDPOIII betaalden we in totaal 10 miljoen subsidie uit aan aflopende plattelandsprojecten.

We voerden een onderzoek uit naar de toegevoegde waarde van de LEADER-methodiek. LEADER is immers meer dan een subsidieprogramma, het is een methode voor door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. Deze bottom-up benadering leidt tot betere uitvoeringsresultaten, het versterken van het sociaal kapitaal en een sterker lokaal beleid.

De ontwikkeling van het plattelandspact past ook in de realisatie van de Europese lange termijnvisie voor plattelandsgebieden en het EU Rural Pact. We zetten het Vlaamse plattelandsbeleid als goed voorbeeld op de Europese agenda via actieve deelname aan de Rural Pact Coordination Group, de Rural Pact Conference en activiteiten van het Rural Pact Support Office.

1.2 SD 2. MET EEN STERK PLATTELANDSBELEID GEVEN WE RICHTING AAN COMPLEMENTAIRE, TRANSVERSALE UITDAGINGEN EN DRAGEN BIJ AAN DE UITVOERING ERVAN

1.2.1 OD 1. HET VEERKRACHTIGE PLATTELAND: WE MAKEN ONZE LANDSCHAPPEN KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS MET GROENBLAUWE DOORADERING

Het Houtkantenplan is het kader om kleine landschapselementen aan te planten, te beheren, te valoriseren en te monitoren en te bouwen aan een brede coalitie. In 2025 werden 12 projecten voor de aanleg van houtkanten door lokale besturen, goedgekeurd. In totaal werd op die manier 23 kilometer bijkomende houtkant gerealiseerd. Het totaal van de drie houtkantenoproepen bedraagt nu meer dan 90 kilometer. In het najaar 2025 werd de vierde oproep gelanceerd.

Het pilootproject regionale houtkantencoördinator is afgerond, de beleidsaanbevelingen zijn besproken binnen de klankbord- en stuurgroep. Wat betreft de evaluatiestudie rond

het wetgevend kader voor houtkanten is het tweede deel afgerond met als voornaamste output een richtlijn om omgevingsambtenaren te ondersteunen bij de vergunningsverlening.

Via het Vlaams Actieplatform Carbon Removal en Carbon Farming (VACRCF) dragen we vanuit het plattelandsbeleid bij aan de ontwikkeling van een Vlaams beleidskader voor koolstoflandbouw. Het VACRCF is in juni 2025 opgestart.

1.2.2 OD 2.HET PRODUCTIEVE PLATTELAND: DOOR LOKALE BESTUREN TE ONDERSTEUNEN BIJ DE UITBOUW VAN EEN LOKAAL VOEDSELBELEID DRAGEN WE BIJ AAN DE TRANSITIE VAN HET VOEDSELSYSTEEM

Om lokale besturen te ondersteunen om een duurzaam (boven)lokaal voedselbeleid te realiseren, hebben we in 2025 de werking Local4Food opgestart in samenwerking met de Vlaamse minister voor Landbouw en Omgeving.

Om een (boven)lokaal voedselbeleid uit te bouwen is een verbindingsfiguur die de juiste mensen samenbrengt, netwerken opzet, ondersteunt bij het uittekenen van een visie, doelstellingen en acties al een meerwaarde gebleken. Via de pilootprojecten voedselregisseurs hebben we in 2025 verder geëxperimenteerd met die regisseursrol. We organiseerden in 2025 een lerend netwerk met deze projecten.

We stimuleren de realisatie van volkstuinen omdat het hefboomplaatsen zijn waar kennis over bodem, watergebruik en duurzame teeltwijzen in de praktijk worden gebracht. Volkstuinen bevorderen daarnaast sociale cohesie en gemeenschapsvorming. In 2025 lanceerden we opnieuw een oproep voor volkstuinprojecten: 29 projecten werden goedgekeurd en ontvangen samen een totale subsidie van ongeveer 500.000 euro.

1.2.3 OD 2.3: HET LEVENDIGE PLATTELAND: WE ACTIVEREN LOKALE GEMEENSCHAPPEN ALS GANGMAKERS VOOR DE MAATSCHAPPELIJKE TRANSITIES

Vanuit de visie op het verbonden dorp, hebben we in 2025 de sociale cohesie, het aanbod van voorzieningen en de realisatie van activiteiten door lokale gemeenschappen in onze dorpen verder ondersteund. Samen met de Koning Boudewijnstichting (KBS) hebben we via de oproep Buurten op den Buiten 44 lokale initiatieven ondersteund die de levenskwaliteit in dorpen en landelijke buurten verhoogt.

Daarnaast hebben we, eveneens in samenwerking met de KBS, een projectoproep voor de ondersteuning van dorpshuizen en buurtpunten gelanceerd. Daarmee versterken we de werking van bestaande dorpshuizen en laten we hen een volgende stap in hun ontwikkeling zetten. Dorpshuizen zijn immers niet enkel locaties voor ontmoeting en sociale activiteiten. Zij kunnen ook de rol van gangmaker en innovator opnemen en koppelen dan de specifieke lokale noden aan bredere maatschappelijke ontwikkelingen zoals de digitalisering van de leefwereld, gezond lokaal voedsel, lokale energieproductie, zorgzame buurten, etc